

REMISSVAR

2012-02-28

2012-110-7

2011-12-29

Ju2011/7600/BIRS

Justitiedepartementet

103 39 STOCKHOLM

Internationell delgivning, Ds 2011:46

Sammanfattning

- Centrala studiestödsnämnden (CSN) tillstyrker förslaget.
- CSN:s uppfattning är att promemorians förslag till en ny förordning om bistånd med delgivning i internationella förhållanden får till följd att regelverket blir mer överskådligt och enklare att tillämpa.
- CSN ifrågasätter utredarens bedömning att nuvarande möjligheter till gränsöverskridande delgivning i förvaltningsmål är tillräckliga. För att kunna ta ställning till eventuellt behov av nya internationella överenskommelser är det således av vikt att klarlägga om befintliga konventioner kan användas av CSN.
- CSN vill framhålla vikten av att myndigheten förfogar över verkningsfulla redskap i arbetet med att förmå låntagare bosatta utomlands att betala tillbaka sina studieskulder. En grundläggande frågeställning är om CSN:s fordringar avseende studiestöd ska karaktäriseras som offentligrättsliga eller civilrättsliga. För närvarande delger CSN i utlandet med stöd av civilrättsliga konventioner som Haagkonventionen, EG:s delgivningsförordning och det nordiska rätts-hjälpsavtalet. Om det skulle visa sig att CSN:s fordringar inte omfattas av dessa konventioner, ser CSN ett ökat behov av att begära bistånd hos utlands-myndigheterna i de fall låntagaren inte låter sig delges på frivillig väg.
- För att CSN ska kunna hantera delgivningar utomlands på egen hand i så stor utsträckning som möjligt, är det angeläget att det finns samlad och lättillgänglig information om regler och förfarande på internet.

2012-02-28

1.3 Förslag till förordning om bistånd med delgivning i internationella förhållanden

Enligt CSN:s uppfattning är 10 § svårläst. Förutsättningarna för att delge i utlandet bör anges i den ordningsföljd som domstolar och myndigheter förväntas följa, förslagsvis enligt följande modell.

Vid delgivning i utlandet får den ansökande myndigheten, i följande ordning,

- 1. själv delge mottagaren, om det är tillåtet i det andra landet,*
- 2. begära bistånd med delgivning av en myndighet i det andra landet, eller*
- 3. begära bistånd hos Länsstyrelsen om det följer av en internationell överenskommelse att ansökan endast får skickas genom en centralmyndighet*

Om delgivning enligt 1-3 inte är möjlig får den ansökande myndigheten begära bistånd av en utlandsmyndighet.

3.5.1 Centralmyndigheten vid Justitiedepartementet

Centralmyndighetens statistik som presenteras i promemorian beskriver situationen från år 2001 till 2010. Enligt denna statistik består en stor del av de ärenden som redovisas under "Enskilda sökande" av CSN:s delgivningar, särskilt inom Norden. CSN har tidigare anlitat ett privat delgivningsföretag, som i sin tur har använt sig av Centralmyndigheten. CSN har dock under hösten 2011 upphört med att anlita detta delgivningsföretag när gäller delgivning av betalningsanmaningar (dvs. CSN:s årsbesked). I stället försöker CSN själv delge betalningsanmaningar utomlands med stöd av internationella konventioner. Detta innebär förmodligen att antalet ärenden från "Enskilda" har minskat under år 2011 och kommer att minska betydligt under år 2012. Den statistik som redovisas i promemorian är därmed inte längre representativ.

För CSN:s del anlitas delgivningsföretag numera endast vid partsdelgivning av betalningsförelägganden, vilket förekom vid 16 tillfällen under år 2011.

3.5.7 Andra myndigheter

Som framgår ovan har CSN nyligen återtagit delgivningarna från det privata delgivningsföretag som tidigare anlidades för delgivning i utlandet. I dag delger CSN själv låntagare utomlands när detta är möjligt. I första hand delger CSN genom att skicka brev – oftast internationellt rekommenderat brev – till mottagaren. I andra hand begärs bistånd av behöriga myndigheter i respektive land. Bistånd med delgivning begärs i dessa fall med hänvisning till civilrättsliga konventioner som Haagkonventionen, EG:s delgivningsförordning och det nordiska rättshjälpavtalet.

De senaste åren har CSN, via delgivningsföretag, skickat ca 1 000 delgivningar årligen till låntagare bosatta utomlands. Sedan CSN själv började delge låntagare har endast

2012-02-28

något tiotal delgivningar genomförts. Myndigheten har därför än så länge begränsad egen erfarenhet av det internationella delgivningssamarbetet.

4.2 Delgivning i förvaltningsmål

CSN ifrågasätter bedömningen att de möjligheter som finns till gränsöverskridande delgivning i förvaltningsmål är tillräckliga.

I avsnittet, som handlar om förvaltningsmål, sägs att CSN:s delgivningar har en ”närmast civilrättslig karaktär”. Skrivningen tyder på att CSN:s fordringar befinner sig i en gråzon. Frågan om CSN:s fordringar är att betrakta som offentligrättsliga eller civilrättsliga har, såvitt CSN känner till, inte prövats rättsligt vad gäller de internationella förordningar och konventioner som aktualiseras i delgivningssammanhang. Frågeställningen om studiestödsfordringarnas karaktär har tagits upp i betänkandet Förbättrad återbetalning av studieskulder.¹ I det fallet pekar utredaren på risken att utländska domstolar kan komma att avvisa CSN:s talan med hänvisning till att det rör ett svenskt offentligrättsligt krav.

Av avsnittet framgår att CSN varje år delger betalningsanmaningar med ett drygt 1000-tal låntagare i utlandet. Syftet med delgivningarna är i de flesta fall att få till stånd preskriptionsavbrott, men naturligtvis även en förbättrad återbetalning från låntagare bosatta utomlands. Delgivning kan även användas i samband med partsdelgivning av ansökan om betalningsföreläggande och underrättelser avseende uppsägning av studielån. Enligt CSN finns det anledning att klargöra huruvida myndighetens delgivningar omfattas av de konventioner som tar sikte på privaträttsliga mål och ärenden. Oavsett om CSN själv delger låntagarna eller anlitar delgivningsföretag är det fordrans karaktär som avgör hur delgivning kan ske i utlandet.

Utredaren konstaterar att det inte finns någon generell reglering för delgivning inom det förvaltningsrättsliga området. Det saknas dessutom internationella överenskommelser om delgivning och indrivning av studiestödsfordringar. Om CSN:s fordringar kan ses som civilrättsliga kan internationell delgivning ske med stöd av Haagkonventionen, EG:s delgivningsförordning och det nordiska rättshjälpsavtalet. Om inte, kommer CSN att få ett starkt ökat behov av att begära bistånd med delgivning hos utlandsmyndigheterna i de fall låntagaren inte låter sig delges på frivillig väg.

CSN menar att denna otydlighet visar att det inte säkert går att dra slutsatsen att de möjligheter som finns till internationell delgivning i förvaltningsmål är tillräckliga. Otydligheten måste klarläggas innan CSN instämmer i bedömningen att nuvarande regler och befintliga konventioner är tillräckliga.

¹ SOU 2010:54 s. 37 ff., s. 48 ff. samt bilaga 3.

2012-02-28

4.4 Bistånd till domstolar och förvaltningsmyndigheter med delgivning i utlandet

CSN kan komma att behöva hjälp av utlandsmyndigheterna med delgivning utomlands.

CSN:s egen delgivningsverksamhet befinner sig ännu i en inledande fas. Myndigheten samlar i dagsläget kunskap om internationell delgivning samt erfarenhet av hur myndigheter i olika länder ställer sig till CSN:s begäran om bistånd med delgivning. I första hand delger CSN sina låntagare per post. I andra hand tillämpas biträdd delgivning. Om det visar sig att de internationella konventionerna inte ger möjlighet till bistånd med delgivning kommer CSN att behöva utnyttja ambassaderna utomlands i större utsträckning.

De senaste åren har CSN:s delgivningsärenden främst syftat till att skapa preskriptionsavbrott i de fall myndigheten saknat kontakt med låntagare under en längre tid. CSN:s delgivning utomlands utgör också ett viktigt led i myndighetens arbete med att förbättra återbetalningen hos denna grupp av låntagare. Preskriptionsreglerna för studielån ändrades förra året. Om detta får några följder för CSN:s delgivningsverksamhet i framtiden är dock svårt att förutsäga.

4.11 En ny reglering

CSN anser att det är bra om reglerna om bistånd med delgivning i internationella förhållanden samlas och förenklas. Regelverket blir också mer överskådligt om förfaranderegler samlas i en särskild förordning.

4.13 Övriga förslag

CSN vill framhålla vikten av ett utökat nordiskt delgivningssamarbete. Även om det finns möjlighet att söka frivilligt bistånd med delgivning i ärenden som ligger utanför det nordiska avtalet, så skulle hanteringen för såväl sökande som mottagande myndigheter underlättas av uttryckliga överenskommelser. Dessutom torde det vara möjligt att nå speciella överenskommelser inom Norden för att övervinna hinder såsom den norska reservationen mot postdelgivning enligt Haagkonventionen. På så sätt skulle myndigheter i de nordiska länderna kunna tillämpa enklare förfaranden.

Ur CSN:s perspektiv vore det önskvärt med heltäckande överenskommelser som gäller mellan myndigheter i Norden, utan inriktning mot mål eller ärenden av viss karaktär. Sådana överenskommelser torde vara enklare för alla som ska tillämpa dem.

Vidare vill CSN framhålla vikten av att det finns internetbaserad information om internationell delgivning hos en myndighet. För att CSN och andra myndigheter ska

2012-02-28

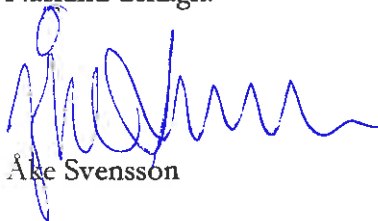
kunna hantera delgivningar utomlands på egen hand är det viktigt med lättillgänglig information om materiella regler, förfarande och aktuella blanketter.

Utredarens förslag om en hemsida med interaktiva möjligheter är ett önskvärt initiativ.

5. Ekonomiska konsekvenser och andra konsekvenser

Det bör noteras att det i förslaget uppges att ”en inte obetydlig arbetsmängd [---] består i att bistå enskilda med delgivning i utlandet” och att slutsatsen är att ändrade regler om bistånd till enskilda kommer att minska arbetsmängden i detta avseende. I avsnitt 3.5.1 anges att en stor del av de ärenden hos Centralmyndigheten som härrör från enskilda i själva verket kommer från CSN. Detta innebär att slutsatsen om utlandsmyndigheternas arbetsmängd och kostnad kan komma att påverkas av CSN:s möjlighet till bistånd med delgivning med stöd av konventioner (se ovan under avsnitt 4.2). Om CSN behöver bistånd från utlandsmyndigheterna i större utsträckning än i dag kommer kostnaderna hos dessa att öka.

Beslut om detta remissvar har fattats av chefsjuristen Åke Svensson efter föredragning av verksjuristen Malin Olofsson. I arbetet med remissvaret har även verksjuristen Maria Danielsson, processutvecklaren Jon Larsson och studiestödsutredaren Margareta Näslund deltagit.

Åke Svensson

Malin Olofsson

Kopia
Utbildningsdepartementet
103 33 STOCKHOLM